

ZGODNJA

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po postu za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik. izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

V Ljubljani 10. listopada 1864.

List 32.

SVETLIČNIK.

Katoliška Cerkev.

Drevó kosato zeleni,
Bog Oče ga je vsadil,
Sin Božji sam drevó živi,
Svet' Duh ga je zagrabil.

Drevo to sveta Cerkev je,
Zbiraljše pravovernih;
Pod eno glavo veselé
Se vsi dobrót nezmérnih.

Marija vsem Kraljica je,
In angeli — čuvaji;
Duhovsina jih varuje
Pred zapeljiv'ni zmaji.

Svet' kerst je Cerkvi zibeljka,
Je birna njé podpora.
Rešnjé Telo ji hrano dá,
Zdravilo pa pokora.

Poslednje olje jo krepča
Na poti s solz doline,
In maštvo za njo skerb ima,
De vernik ne pogine.

Ko drevce zakon zeleni
V kaloljški Cerkvi sveti,
Poganja blahne verhe tri,
Pomaga ji živeti.

Zapov' di Božje so ji zid,
Cerkvene pa terdnjava;
Molitev je njé pravi škít,
In vera njé postava.

Svetost nar bolj jo veseli,
Pregreha se ji gabi;
Nad grešnikom se razsolzi,
K poboljšanju ga vabi.

Pohujšanje ji je grenkost,
Škesanje pa veselje,
In terdovratnost nje britkost,
Zveličanje pa želje.

Neznabog. jud. malik. turčin
Le žalost ji napravlja;
Dost' britkih solz in bolečin
Ji krivoverc pristavlja.

Dolina solz je sužnost njé,
Nje delež križ kervavi,
V nebesih njene so želje,
Ves up le vanje stavi.

Na zemlji njena vojska je,
In v vicah nje terpljenje,
V nebesih pa raduje se,
Kjer zel je vsih rešenje.

Nar več' zaklad ima v skrivnost'
Gospodov'ga Telésa,
Precudno vérnim dá sladkost —
Na zemlji že nebesa.

O čudno pač je to drevo,
Na zemlji zasajeno!
V dan sodbe bo v sveto nebo
Od angelov neseno.

Oj rasti, rasti drevce ti,
Le rasti prav košato!
Bog trojedini naj skerbi,
De v sadu boš bogato!

Razprosti veje, vejčice,
V daljave in širjave!
Naj tvoje hladne senčice
Se veselé pušave!

Ant. Namre.

Sin na gomili materni.

Luna mila — je svetila
Prav prijazno na zemljó,
Zvezde zale — že migljale
Na obnebju so lepo.

Vse počiva — in uživa
Sladki mir večerni že,
Čutje sili — me k gomili
Tje, kjer draga mati spé. —

Ko približam — se prekrizam.
Kjer je mati ljubljena,
Nima znamenja, križa s kamnja,
Vender serce jo pozna! —

Mati moja — čuj! iz boja
V domovino vernem se,
Zbudi zbudi — ter potrudi
Se s tamnine prestrašne.

Kaj vložilo — te v gomilo
Je tak zgodno, mi povej,
Ljuba Mati — ker zaspati
Sinu ni mogoče prej.

Te vložila — skerb obila
Zame, da zdaj tu ležiš?
Al ljubezen, — al bolezen, —
Oh zakaj ne govoriš? —

Sej gojila — in ljubila
Si me vselej prezvesto:
Al ti vzela — smert je bela
Tud ljubezen tak serceno?

Vender ni je, — če tud lije
Potok solz mi iz oči; —
Serce v meni — v neizrečeni
Se otožnosti topi.

Tuge utrudil — sem se zgrudil
Na gomilo in zaspim,
V mirnem spanji, — v sladki sanji
Pa tolažbo zadobim.

V blisavi — se postavi
Draga mati pred oči,
Me vesela — je objela
In prijazno govori:

„Ne v mertviši, — gori iši
Me v nebesih, ljubi sin!
Tam zdaj bivam raj uživam
Brez te zav in bolečin.“

„Moja duša slad okusa,
Da je ni popisati;
Ne zaujudi — priti tudi
Za meno, jo uživati.“

„Dragi toraj! — v raj u zgoraj
Misli tvoje bodo naj;
Bogu služi, da te združi
Enkrat z mano vekomaj!“

Sanja mine, — mati zgine,
Več ne čujem glasa nje:
Pa prenila mi pustila
Je tolažbo za serce. —
Fr. Silvester.

Prošnja za odvernjenje goveje kuge.

O dobrotnik z visokosti!
Na otroke glej v britkosti,
Bodi vsmiljen grešnikom;
Slušaj zdihe sere vroče,
Smili se nas, ljubi Oče,
In odverni šibo nam.

Marsiktero glej družinco,
Ki zgubila je živinco,
Kako revšna jo mori
In pregrenke solze toči,
Pa nikjer je ni pomoči: —
Oh pomagaj Oče Ti!

Res, da to smo zaslužili,
Ker smo z grehom zapustili
Tebe, Oče ljubeznjiv!
To zdaj z žalostjo spoznamo.
K Tebi se nazaj podamo:
Bodi bodi milostljiv!

Oče ljubi — vse dobrote!
Sliši nas škesane srote,
Oh pozabi grehe vse,
S kterimi smo Te žalili;
K nam obraz obrni mili,
Utolaži nam serce!

O Marija, vsi svetniki!
Glejte v sili nas veliki;
K vam zdihujemo na glas:
Vi za nas Boga prosite,
Z milo prošnjo vtolazite
Ga, — da se usmili nas. —

Ti pa, Jezus, milost skaži,
Nas nevredne potolaži,
Vbogi ž'vinci zdravje daj!
Za to milost Ti veseli
Bomo vsi hvaležno peli
Čast in slavo vekomaj!

Fr. Silvester.

Pismo kranjskega misijonarja iz Amerike v 17. stoletji.

V bukkih „Der neue Welt-Bott (I. Bd.) O. Jož. Stöcklein“ v Avgustoduni in Gradcu 1728 je med mnogimi drugimi tudi pismo č. o. Marka Antona Kapusa, jezuita iz avstrijske provincije. Ta misijonar je bil pozneje prednik vsih misijonov Jezusove družbe v okrajini Sonora. Sonora je dežela ob kaliforniskem zalivu na severu od Mehike, v kateri poslednji avstrijski cesarski sin Maksimilijan cesari. Španjoli so jo imenovali Intendencia, in ima 3 okrajine, ki so imenovane Cinoloa, Ostimuri in nova Novara. Prav bogata je z dražimi rudami. Pismo o tem bogastvu nekaj govori. Prebivavci so Kreoli, pa vsi

zanemarjeni, tako da po ravninah Indijani gospodarijo. Glavno mesto je Ures ob reki Sonori s 7000 prebivavci; druge mesta so Arispe, Hermisito, San Jose de Gajmas. (Herder Conv. Lex.) Iz dolzega pisma povzamemo, kar je bolj mičnega, de naš rojak v spominu oživi in zgodovinski preiskovavci morebiti kaj več najdejo o njegovi rodovini in zgodovini. List je pisan bratu Janezu Kapusu, deželnemu stanovniku in plemenitniku (Land u. Edelmann) na Kranjskem. Taki-le je:

Matapa v severni Ameriki, 20. rožnika 1699.

Plemenitorodni gospod, preljubeznjivi brat!

Prosim naj prvo, moj gospod brat naj se nikar ne čudi, da je že nekaj časa; kar ni od mene dobil nič pisanja, te leta namreč, ko je Španjsko s Francoskim v vojski, je bilo nekaj španjskih poštnih ladij vjetih. Vender pa ste mi v roke došli pismi mojega druzega brata, eno od 1. pros. 1698 in drugo še od poprej in sem se ji posebno razveselil. Na to dvoje pismo tedaj odgovarjam, da se zdaj — hvala Bogu! — prav dobro počutim, s svojimi Indijani prav zadovoljn živim, in ko sem se jih navadil, sem zgornjega ali starega sveta, bi djal, tako pozabil, da se mi dozdeva kakor stvar, od ktere se mi je pred davnim časom le sanjalo. Tema je precej vzrok veliki razloček med starim in drugim svetom. (Amerika, kakor je znano, je bila najdena l. 1492.)

Nič mi ni bilo v začetku težji od neprenašljive vročine; skušnja pa me je učila, da stanovitna vaja vse premaga...

V tem kraju v prosencu in svečanu ne sneži, ampak le dežuje; v sušcu, malem in vel. travnu in rožniku pa je nebo zaklenjeno; v mal. in vel. serpanu zopet dežuje; drugi 4 mesei so zopet suhi. Naši hribi so goli, razun malo smrečja in bukovja. Po nekterih goricah in poljanah je veliko pražilikovja in črne dobovine (ebnovine), ktera se pri nas malo čisla. Sicer pa se sploh po gorovji razun nerodovitnega germovja in ostrega ternja malo druzega vidi; in tako do 200 milj v okrog, ki sem ga večkrat prehodil. Vse drugač je na Mehikanskem, ki je do 400 nemških milj od tod. Ondi so razni gojzdi in sadno drevje, ki z evropskim ni nič enako. Ne rečem, da bi se tukaj tako sadno drevje ne obneslo, samo da bi ga sadili; jest sam imam v svojem zagradiku zraven hiše čez 80 velikih pomoranč, in ne manj kutenj, smokev, lemon, citrón, granatov, hrušk in breskev dokaj. Zraven tega imam tudi dva nogradica in raznega semena in zelenjav, peteršilja, salate, kapsa, retkve, repe, čebulje, česnja, svišča (lecjana), kopreca, gorušice, janeža, dišče rutice, leče, boba, graha in več enacega. Toda bersti in semena vsih teh rastlin so prinesene iz Evrope v Mehiko in dalje tu-lès.

Imamo tudi dve veliki gori magnetnega kamna, ki se ravno tako malo ceni, kakor železna ali kotlovinska ruda, ker Španjolci se pečajo le samo s srebrnimi rudniki. Nasim Indijanom prav nič ni znan ne kruh ne drugo pečenje; torej zita drugač ne sejejo, kakor le samo za svojega misijonarja. Sami pa namesto kruha vživajo turšico, ki jo tako-le pripravljajo: Indijanka pristavi k ognju pisker, verže vanj dve ali tri pesti koruznega zernja in s tenko metlico tako dolgo goni in meša, da se spreza in speče. Kadar je pečeno, iz lonca zverne in ravno tako spet druge tri pesti imenovanega zernja speče. Tako dela, dokler nima dovolj za svoj namen; potem to med dvema kamnoma z roko semelje, moka pa, ki jo pinol imenujejo, v posodi z merzlo vodo zameša, in to jim je pijača in tudi jed; to zjutraj, opoldne in zvečer pijo in jedó, ne le samo doma, ampak tudi na poti in na popotvanji. Ob kratkem reči, ta pečena moka in voda ste jim skorej edini živež. Ako pa kuhajo meso, zelisa, buče ali kaj druzega enacega, jedó vender vse to s pinolom skupaj, ki je edini kruh teh revnih ljudi. Pri nas raste sila mnogoterih slastnih buč in melón; jagod, česenj, čespej pa nič ne. Vsi naši misijoni pa, ki jih v sedanji okrajni Sonori oskerbujemo, imajo dokaj goveje živine, ove, koz, golobov, kuretnine, konj in mežgov.

Vina je tako malo, da mera (bokal) stane šest terdinov (tolarjev), torej pijejo sploh merzlo vodo, kakor gosi, ki tukaj niso pitome, kakor v Evropi, temuč se morajo kakor druga divjačina naloviti ali nastreljati. Ravno taka je z racami in purani.

Enako tukaj ni ne senic, ne cizekov, ne šinkovcev, ne kosov, ne brinovk, ne liščikov, ne slavcev in več družih tičev. Letajo pa pri nas razni drugi po Evropi neznan tiči, med kterimi se naj manjši, ne večji od kobilic, imenujejo čuporoza, nezmerno lép tiček; pa so mnogotero pisani, eni rudeči, drugi zeleni, eni vijolčasti; leté pa kakor pšica. Drugi, imenovan kardinalček, šinkovcove velikosti, je vse čez in čez brez zmesi druge barve, z grebenom in kljunom vred, ki je kakor rudeč biser, na vsem životu rudeč kakor kri. Teh in veliko družih tičev, zlasti papig, kterih število nima konca, nalovijo Indijani z malim trudom in nosijo mi jih na zbiranje na dom. Med drugo divjačino letajo tudi domači zajčki, sernci in jeleni; ali njih meso nima nobene slasti. Med indijanskimi in evropskimi svinjami pa ne nahajam nič razločka. Tudi so v Indii psi in mačke, kakor po Evropi. Pri Apacih, nekem indijanskem ljudstvu, služijo psi namesto mežgov in jim precej velike bremena nosijo.

Da je v Ameriki več in večih kač, kakor pa v Evropi, to je znano; moram pa omeniti, da nektare so le na videz strašne, v resnici pa ljudem nič žalega ne storé. Take so kolubras, bobas, ali po indijansko koros, kterih ene ne rastejo čez poldrugi vatel, druge pa do štirih vatlov dolge in pa nekako tako debele, kakor dve- ali triletan otrok; nektare so tako debele, da jih more odrasen mož komaj obseči, in vender so tako prijazne kakor mačke ali psi. V hiše se plazijo, ne storijo žalega ne ljudem in ne živini; lové pa podgane in miši, in zraven tega so tako prijazne, da sem večkrat začuden gledal, kako se z malimi otroci igrajo, in jim kar nič hudega ne storé. To mi je serčnost dala, da sem enacega zmaja sam nektarekati na roke zadeval, pa ga zavolj teže ni-sem mogel z zemlje vzdigniti. Kaj posebnega ima njena lastnost, kako druge živalice lovi po polji; zakaj da le zagleda šest stopinj od sebe kerta, zajčka, mladega jelenčka, sernico, kar žrelo odpre in začne sapa z živalico vred s toliko silo nase vleči, da je prav kakor bi jo na vervéh k sebi grabila, in ona ji naravnost v goltanee gre, in jo požrè. Ako pa le naj manjši reč pride vmés, med kačje žrelo in žival, ki jo tako k sebi vleče, njena sapa moč zgubi in živalica je otéta.

O ti priliki, ko govorim od pogoltovanja, naj pristavim še žalostno dogodbo, ki mi jo je tako povedal Španjolec Jože Lopec, kakor jo je s svojimi lastnimi očmi vidil. V velikem mestu Mehiki, je djal, so o neki slovesnosti po noči umetne ognje zazigali; blizo tamkej pa so štirje malopridni fantje ne le kvartali, temuč eden izmed njih je gerdo Boga preklinjal; toda svojo kletev je mogel drago plačati, ker ena rakét zoper svojo natoro ni švignila kvisko, ampak nesramnemu gobcu naravnost v žrelo, tamkej se je z velikim pokom razletela in mu je vso glavo na veliko kosov razcepila, vse gledavce pa po toliko družih zgledih še enkrat prepričala, da veličanstvo Božje seboj ne pusti norčevati. Da bi pa te strašne dogodbe ne mogel kdo tajiti, temuč da bi se sleheru nad njo zgledoval, je bila brez pomude namalana, in (podoba) v bližnji cerkvi Marije Device v Albinedi obešena...

Zdaj pa bo moj prečislani gospod brat gotovo od mene pričakoval kakega redkega spomina iz tega novega svetá. Serčno rad bi mu tudi s takim postregel, naj bi bil le pomoček, da bi ga mogel varno poslati; ker pa tega tolika dalja ne dopusti, saj v to pismo denem nekoliko tiste trave, ki sem jo gredé iz Mehike tu-sem pri neki kapeli blizo vasi Tepike sam odrezal in kakor poseben čudež sem prinesel. V imenovani kapeli na desni od altarja namreč je s posebnim zidom ograjen prostorček, na kterem vedne

zelena ruša v podobo križa zeleni, drugi prostor na okrog pa čisto gol ostane. Natolecevali so sicer, da morebiti je pod zelenim križem posebna in za rast dobra perst, ktera je na ta kraj prinesena, in so imenovano rušino vso potrebili, perst izkopal in tla zgladili: toda naslednji dan so začudeni našli zeleni križ, kakor je bil poprej, — in s tega križa je tedaj malo trave, ktero tukaj pridenem. Prosim, je v mojem imenu nekoliko dati p. n. gospej Frančiški Adelmanovski, prevredni opatinji samostanski v škofji Loki, ktero prosim, naj z bogoljubnim samostanom vred blagovoli pridno moliti zame in za moje Indijane; jest pa nasproti pri sv. maši njih, in vsih naših prijatlov, kakor dozdej, tako tudi v prihodnje nikoli ne bom pozabil. Predobrotljivi Bog daj, da bi se vsi skupaj na drugem svetu v večnem veselji zopet vidili. Amen.

Svojega preljubega gospod brata do smerti prevesti

Marka Anton Kapus,
misijonar iz Jezusove družbe.

Pristavek. Kar je zastran križa rečeno, utegne častiti bravec primériti z unim, kar v. č. g. misijonar Pirc pripoveduje o večkratnem razodenju sv. križa na nebu v Ameriki. (Gl. poprejšnjo Danico: Naznanila do mil. škofa.“ Vred.)

† *Matevž Lotrič,*

semeniški duhovnik in bogoslovec IV leta ljubljanske škofije.

(Čertice iz njegovega življenja.)

„Oh srečna tista duša,
Ki čisto vest ima.
Veselo svet zapuša,
K Očetu se poda.“
Ant. M. Slomšek.

Naznanila si, draga „Danica“, v svojem 30. listu žalostno novico, ki ne zadeva le britko od visocih gora obdanega fužinskega terga Železnikov, ampak tudi ljubljansko duhovščino in vso našo obširno škofijo. Povedala si namreč, da 15. t. m. je končal v svojem rojstnem kraju, v Železnikih, tek svojega mladega, nadpolnega življenja ljubljansko-semeniški duhoven in bogoslovec IV leta, občeljubljeni in čislani gospod Matevž Lotrič.

Prečudni, nerazumljivi so res sklepi previdnosti Božje, neizvedljive so pota, po katerih On, večna Modrost, vodi svoje ljube k Sebi na sionsko goro nebeškega Jeruzalema. Zasijala je bila pred malo leti iz naše Selške doline zvezdica, ki je mično in milo sijala na obzorji slovenske domovine, na krog in krog razsipaje bliščeče žarke, — al v naj lepšem svitu obledela je ona zvezdica, ter zatonila k Božji milosti: Gregor Kemperle bilo je njeno ime! — Žalno so rosile iz mnogo mnogo oči svitle kapljice na prezgodnji grob rajnega rojaka Kemperle-ta, — pa glej! iz doline, z vročimi solzami porošene, kalila je že mlada cvetka, ki je bila slovenski domovini novi ponos. Sprelepo razcvitala se je ona, sladki duh širil se je na daljavo krog nje, nastavila je bila ravnokar sreberno perjice in zlati cvet: Matevž Lotrič se je zvala ta cvetka. Pa, oj grenke, nemile osode! Ko stala je ravno ta naša cvetlica v naj krasnejšem svojem cvetju, zabrije strupeno-merzel sever, ter jo nemilo omami s svojo ledeno slano; — glavica se ji otožno nagne! — V ti neizrekljivi sili priskoči čez vse mere skerbni vertnar v prepoštovani osebi vis. čast. gosp. železniskega kaplana J. B. in njeguje jo z vso mogočo marljivostjo in neprestanim, čeznavadnim trudom; ali vse zastonj! Merzlemu severju in ledeni slani pridruži se oestro brusena kosa neizprosljive smerti, — bliskoma zamahne, in krasna naša cvetka se zgrudi v zemlje prah, iz ktere je bila pognala.

Mnogo štel je prijatlov pokojni Matevž, — vsim, ktere je poznal, je bil tudi on sprejeb bratec in pogosto dobrot-

nik, — podpornik pa med drugim tudi naši ljubi „Danici“ — brez dvombe bi marsikdo še rad kaj bral o življenji in zadnjih trenutkih tako verlega slovenskega korenjaka.

Če častiti bravec ne bodo preveč pričakovali, hočem jim jest napisati malo verstic, kolikor se namreč v naglici dá. Rad je vsajal rajni Matevž svojim pred njim umerlim součencem na grob cvetoče šopke v podobah ginljivih pesemskih nadgrobnic; naj bo toraj tudi s temi versticami postavljen mali spominček na prezgodnjo mogilo nepozabljivega mi pobratima.

Rajni Matevž Lotrič rodil se je dne 17. sept. 1840 v Železnikih od revnih žebljarskih staršev. Že koj perve trenutke njegovega življenja vladala je britka žalost krog njegove zibelke; štel je namreč še le malo tednov svoje starosti, ko mu nemila smert ugrabi skerbnege očeta. Dva nezmožna otročiča in sebe je imela zdaj zapušena borna vdova oskerbovati; o-kerbovala in redila ju je pa tudi v resnici: v potu svojega obraza in s kervavimi žulji svojih rok. — Matevž shodi, in postaja vedno bolj umen fantek. Kmalo je za šolo vgoten: v domači železniški šoli dobiva prvi podus. Pa dobri ljudje pripomorejo materi, da ga pošlje v Ljubljano v šolo, kjer je imel pri neki sorodnici stanovanje, pri mnogih dobrotnikih pa hrano. — se vé, vse v Božje ime. — Al za dobrote Matevž ni bil nehvalčen, ne Bogu, ki dal mu je lepe zmožnosti, ne ljudem, ki so ga dobrotno redili. Koj prvo leto svojega šolanja, v I razredu (sedaj druge) nemških šol, je prekosil vse součence in kakor prvi obdarovancec je stal Matevž Lotrič na čelu šolskega zapisnika. Tako se je obnašal vse tri leta na normalki.

Prestop iz nemških v latinske šole je težaven, in marsikakega veljavnega učenca al nazaj postavi, al pa celo prekucne. Pri Lotriču se kaj takega ni zgodilo. V prvi latinski šoli nahajamo ga zopet ko prvega premijanta, in to čast si je prisvojil slednje leto v vsih osmerih gimnazijalnih razredih. Resnični cvetki enako razcvetal se je po telesu in duhu po izgledu mladega Zveličarja. Lica postajale so mu lepo belo-rudeče, telesna rast šibka, stegujena; al tudi modrost in čednost niste zastajale za telesnim razvitkom. Lahko bi bil prišel v škofjski vstav, v Alojzijevis, in če se prav spominjam, ponujala se mu je nek ta dobrota; al ker je imel pri raznih dobrih dušah že vterjeno podporo, ni hotel kratiti drugim dobrega alojzjevišnega kruha. — Da je zvesto in natančno spolnoval svoje dolžnosti, da je bil tudi v duhovnem oziru pravi izgled človeštva, pričajto mu vsi, vi blagi tovarši in součenci njegovi! Svedocijo mu to tudi vsi njegovi bivši pp. gg. učenci in vsakoletni šolski zaznamek.

V višjih šolah, da se Bogú in ljudém usmili, se radi dijaki spridijo; zlasti zalim fantom je mestni zrak velikokrat več ko strupen. Tudi napuh in gizdost takrat rade terkate na vrata mladih src, zlastih tudi bistrih možgan; — al Matevž je razumel veroznanstvo, ki se ga je učil iz koronine in ne samo po verhi in je stal v ponižnosti in priprostosti svoji terden ko sinji rob. — O šolskih praznikih jo kaj zelo rad priskakljaj domú k svoji borni skerbni materi. Rad se je družil tukaj tudi dobrim prijatlom, še rajše pa bival poleg vis. čast. duhovšine. Pri vsih se je obnašal kakor versko izobražen mladeneč. V cerkvi si ga najdel zvesto vsak dan pri sveti maši, o nedeljah in zapovedanih praznikih pa je naj raji zahajal na kor k orglam, kjer je navadno pri vsih treh opravilih, zjutraj, popoldne in popoldne s svojim lepim glasom pomagal množiti slavo Božjo v pobožnih pesmih. Kakor sedmo-osmosolca mogel si ga viditi tudi vsako nedeljo ali praznik, ko je v podružni cerkvi molil sv. križev pot od stacijona do stacijona v pravi pobožnosti nedolžnega, nepokvarjenega srecea. Zraven tega pa Vi, ki rajnega niste poznali, nikar ne misliti, da je bil on v obhoji z ljudmi kaksen tako imenovan „tuček“ kratko malo ne. S slednjim je rad govoril, rad

se počteno družil, pristojno šalil, rad smejal; toda vselej zmerno in pametno. Bil sem z njim o raznih priložnostih, v veselih družbah, tudi pri dobri volji in kozarcu vina; pa moram mu dati častno spričalo: da nikoli in nikdar je nisem slišal naj manje nespodobne ali spotikljive besede, in tudi ne kletvine iz njegovih ust. Zato pa je bil tudi tukaj v Železnikih in v celi okolici sploh ljubljen in čistan; ne vém se spomniti, da bi bil kdaj le naj manjšo žal-besedo slišal zoper njega izgovoriti. (Dalje in konec prihodnjic.)

Pijarke pijarko vjedó.

„Ta je pa že bösa,“ bo morebit kdo djal, prebravši naslov teh verstic. Mi pa pravimo: ni bösa ne! Poslušajte! Znano je, da na Poljskem se naj več „šnopša“ potrobi; zlasti mnogi brezvestni ljudje šarijo radi s kupčijo nesrečne „vodke“, kakor ondi žganje imenujejo. S prodajo te strupene pijače in z odertijo, ki je z njo sklenjena, marsikakega prebivalca oglodajo do belih kosti. Te dni pa smo brali v G. Z. žalostno dogodbo. V poljskem mesticu W. pogrešali so že delj časa bogatega žganjarja, kterega je zastran gerde odertije vsa okolica čertila. Toliko se je vedilo, da zadnja njegova pot je bila k njegovi zunaj mesta stojéci žganjarji; od tam namreč so ga vidili proti večeru — dobro nabunkanega in naterkanega s strupeno pijačo — tavati proti domu. Od taistega časa ni bilo vkljub vsega iskanja o njem ne sledú, ne tirú. V oni okolici pa je mnogo obširnih in globokih mlak, v katerih gojé na milijone pijavk. Te dni delavci, ki so snazili eno unih mlak glena in blata, izlečejo iz njenega dna neko dolgo, debelo, nepodobno in težko, pa vendar gibljivo gručo. Gledajo in ubijajo si glavo, kaj bi to utegnulo biti; ko pa nesnago nekoliko otrebijo, spoznajo mrtvo truplo pogrešanega žganjarja. Pa kakšno je bilo? Na tisoče pijavk se je bilo nesrečniku terdo priselalo na obličje in po vratu; ali tudi pod obleko mertveca enako najdejo vse truplo prenapolnjeno s kerviželjnimi živalicami! — Od žganja omamljen prekucnil se je bil nesrečni barantač in prodajavec tega strupa v mlakužo, in tako je. sam pijavka revnega človeštva, našel grozovitno smert po pijavkah.

Ali ste čuli odertniki in pijanci? —

Rodoljub Podratitovski.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Sliši se, da prihodnjo nedeljo bodo mil. škof pri sv. Martinu na Igu delili sv. birmo.

Iz Ljubljane. Danes-teden, to je 3. t. m., je bila pri sv. Kristofu slovesnost za spominek ranjcega g. Riharja. V pričujočno-ti precej obilne množice iz olikanih stanov in častite zlahte Riharjeve so prečastljivi gosp. prost Anton Kos imeli z asistencijo slovesno černo mašo, potem so bile mertvaške molitve in petje na grobu in pri spominku. Gg. bogoslovci, ki so z izverstnim petjem to opravilo keršanske ljubezni in ranjkemu umetniku dolžne hvaležnosti povzdigovali, so peli zgolj take speve, ki so bili ranjcega gosp. Riharja kompozicije. Predjanje košic ranjcega k postavljenemu spominku se je za zdaj opustilo iz tega vzroka, ker se ni mislilo do časa na to, da je k temu potreba višega privoljenja; morebiti se zgodi pozneje o kaki obletnici. Na lepem spominku iz nabrezinskega marmorja, ki ga je prav lepo in lično izdelal gosp. Toman v Kravji dolini, je ta-le napis:

GREGORIJ RIHAR,

mašnik, sakristan in organist v Ljubljanski stolni cerkvi, prvi slovenski pevoslavnik.

Rojen v Polhav. gradu 1. sušca 1796; mašnik posvečen 29. velic. serp. 1829; umerl v Ljubljani 24. mal. serp. 1863.

Vikál z glasi Božjo čast ai, pél Marijo,
Si prešlavlil sebe, narod svoj,
Pevoslavli Troji v daljni svet slavimo,
Njevgasljiv spomin ostane Tvoj.

Postavili spoštvavci.

†

Spodej je lira in skoz njo potegnjen zvitek, na katerem se vidijo pod sekiricami besede: Non, non, non morietur in æternum. Joan. 11, 26. — Darov za Riharjev spominek je dozdej zbranih vsih skupaj 252 gold. Stroški se niso vsi poštetí, torej o drugi priliki kaj zastran tega. Za zdaj serčna hvala vsim darovavcem in vdeleževavcem pri tej slovesnosti, mestnim in zunanjim, ki se jih je bilo sošlo dosti lepo števílo, in smo zmerno in pohlevno doveršili to, kar bi bili drugi narodi v enakem primérleju z velikim šumom klica na vse štiri vetrove. Ranjkemu pa mili Bog poverni, kar je storil v dušni prid in blago oliko Slovencev z umetnim petjem. Zastran knjižne spominice se sliši, da je še kacih 300 nenatisnjenih koscev v njegovi zapuščini; natisnjenih je neki že 344.

Iz Ljubljane. Kdor Slovencev se hoče posebej s slovenšino pečati in bolj na tanko in pravilno soznaniti s sedanjo pisavo, naj si omisli „Slovensko slovnico,“ za domačo in šolsko rabo spisal Anton Janežič, c. k. učitelj višje realke v Celovcu. Tretji, popravljen natis. 1864. Blaznik. Kdor se pa Nemcev ali tudi drugih slovenšine hoče naučiti slovniško, naj si pa kupi „Slovenisches Sprach- und Uebungsbuch für Anfänger zum Schul- und Privatunterricht.“ Sechste, verbesserte Auflage. 1865. Blaznik. Tudi iz tega dela je razvidna Janežičeva neutrudna marljivost. Reči se smé, da je ta in ona sedanji čas prav dobra, in ker slovnice sploh jeziku ne smejo naprej ubajati, je želeti, da bi gosp. Janežič nekaj časa ostal pri tem nauku, ter ga ne sprminjal više. —o—

Iz Ljubljane. Ravno postednje té dni smo dobili v roko letošnje „Drobtinice“ s podobo Pija IX na čelu in mnogimi zlata vrednimi spisi, n. pr.: „Spoštuj Očeta“ (to je, rimskega papeža), nekaj Slomšekovih govorov; častiljiva Marija Kristina Savojska, bolnišnice v rokah usmiljenih sester; ponočevanja žalostni konec; Slovenski Diogen; kaj je storiti mladeži na kmetih, kadar odraste vsakdanji šoli itd.

Vzemite jih v roke, ljubi bravci, in skusite, če je to izverstno delo ali ne. Zavernemo pa naj le na edini prvi spis v njih, ki popisuje, v kakošnih stiskah se sv. Oče zasjede, — kakošna nesreča nam žuga, ako sovražniki kolikor toliko zmagajo, — in kako ravno v sedanjih okoliščinah do sv. Očeta četerto zapoved Bogu dopadljivo spolnovati zamoremo. Ta spis je pač na pravem mestu o današnjem času, ko skoraj vsa tako imenovana „liberalnost,“ skoraj vse časništvo in sploh posvetni duh vse žile napenja, da bi katoličanom pristudili papeža, katoliško Cerkev, njeno življenje in naprave; nasproti je pa tako malo gorečnosti za razširjanje časti, spoštljivosti in ljubezni do namestnika Kristusovega na zemlji. Pomislika vredne so besede na 5. strani Drobtinic: „Le malo malo otrók je, kteri bi tako slabo svoje dolžnosti do telesnega očeta dopolnovali, kakor jih večina katoličanov do sv. Očeta dopolnuje.“ In s tem zanemarjanjem glave se zanemarija celo telo sv. Cerkve in njenih naprav in se daje pod nože judom, brezbožnikom in razujzdanim časnikom, kteri utegnejo po Nemčii sčasoma to napraviti, kar se je godilo unega stoletja na Francoskem, ako se hudobija in prederznost ne bo bolj berzdala. Celó v novem Jorku v prosti Ameriki se čudijo temu, kakor se je izraelit dr. Wittels-höfer obnašal, ko je ogledoval v Neudorf-u po usmiljenih sestrah oskerbovano kaznovavnico. (Gl. Kath. Kirchtztg. New-York 19. kim. 1864). Pri vsaki stopinji je s prav sovražljivim povdarkom ponavljal besede: „Ist das möglich, dass hier die Religion auf die Leute einen Einfluss üben kann? O unheimliche Stille! Die Leute müssen hier ganz und gar verdummen!“ Ta „Lichtfreund,“

ki je hotel celo klavzuro prestopiti, da bi tudi sesterske celice svoji vizitaciji podvergel, je zdaj v pravdi ravno zadovoljo laži zoper te sestre („durch wiederholte Lügen und Einstellungen zu Hass und Verachtung gegen die Neudorfer Anstalt aufgefordert zu haben). Kakošno simpatijo pa da imajo pri očitni obravnavi dunajski poslušavci za katoliško reč, pripoveduje „Publicist“, ker pravi: „Die Aufsehen erregende Verhandlung beweist am besten den Jammer der Lage der hiesigen Katholiken und klagt diejenigen mit Donnerworten vor Gott und der Weltgeschichte an, die an dieser Lage Schuld sind. Der beinahe complete Mangel einer katholischen Presse in der kath. Reichshauptstadt, die Ueberfluthung derselben mit zahllosen kirchenfeindlichen Blättern hat eine Generation herangebildet, deren Charakter sich am besten in dem massenhaft im Gerichtssaale versammelten Auditorium manifestirt.“ K temu, kar zatoženeec, njegov zagovornik dr. Berger in njegove priče govore, poslušavci dleskajo, in veselje kažejo; kar pa govori mož nepodkupljive pravice, državni zavetnik dr. Lienbacher ali pa njegove priče, tisto zbuduje le „ironische Heiterkeit“ pri množini po judovskih časnikih zobrazenih poslušavcev, da jih mora predsednik vedno k redu opominjati. V hudobijah zagrizena starka, ki se je že 20 let po ječah plazila, je mešetvala za priče zoper naredbo usmiljenih sester med jetnicami in obetala je po 50 gld. in več, ktera bo zoper naredbo sester pričala itd. Pa kakor so poslušavci, tako tudi časniki, ki zasmehujejo ali spušajo, kakor „Presse“, kar je rečeno v prid naprave; vse pa preštefnajo, da bi mogli sestream azati, in vender nič ne najdejo. — Kako išejo mnogi „liberalni“ časniki res prave hudobije, kaže tudi to, da se gerdo repenčijo zoper tiste, ki so bili 13., 14. in 15. kim. gg. učiteljem v Feldkirchu napravili duhovne vaje in se je bilo zbralo 53 učencov, ki so bili z mazilnimi besedami O. Pachtlera vsi razveseljeni in po izverstni vodbi in govorih prav močno k vsemu dobremu spodbujeni. Časništvo tedaj mladosti neprivoši pobožnih učencov!! Tako djanje je freimavrarsko v pogin Cerkve in države. Kako se pa tudi skrivne družbe ustijo, kam so oboje že dognale, pojasnuje ravno imenovani spis „Spoštuj Očeta“, — iz kterega se pa tudi jasno vidi razložek, kdo je prijatelj, kdo pa sovražnik vlád, držav in občinskega reda.

Iz Kranja. Ne mislite, da Vam bom kaj veselega pisal, ker se tako malokrat kaj od nas bere. Veselega Vam nimam nič pisati, in kdo bi bil vesel, ko nas spominja dan vernih duš minljivosti vsega zemeljskega in žalujemo na grobih nam dragih; ko nas spominja ta dan, da imamo že pet duhovnih bratov (eden je bil iz Kerške škofije) samo v kranjski dekanii, ki so se v tekočem letu v večnost podali. In sopot imamo novo zgubo zapisati v mertvaške knjige, in žalujemo na grobu šestega duhovna. Zaspal je namreč v Gospodu ekspozit g. Ignaci Geccelj na Besnici 1. listop. v 58. letu svoje starosti. Umerli gospod, poprej popolno zdrav, je na vseh Svetnikov dan še vso duhovno službo opravljal in ko je imel popoldne pridigo za verne duše v vicah, ga zadene božje nek ravno pri besedah „roka Gospodova me je zadela;“ še nekaj časa je govoril, pa nerazumljivo; cerkovnik ga z leve bolj nese kot pelje v njegovo stanovanje. Pomoč se mu je dajala, kolikor se v takem kraju premore, in tudi iz Kranja se je hitelo mu pomagat, pa ni se več zdramil iz nezavednosti; nek bližnji duhoven ga je djal v sveto olje in ob 9ih zvečer je bil mertlic. Pokopali smo ga 4. listop. v Besnici; — žlahta bi ga bila sicer rada imela na kranjskem pokopališču, kjer nje večina počiva, pa Besničanje so serčno želeli ga imeti kot živega tako tudi mertvega med seboj. Snidlo nas se je bilo v kljub slabemu vremenu in slabim potom 9 prijatlov ranjkega; duhovno opravilo so imeli g. fajmošter iz Šmartna, ki so tudi v tehtnem in ginljivem govoru dokazovali, kako strašna je nagla smert, in nas opominjali na smert vedno pripravljanim biti, ker ne vemo, kdaj nas bo Bog poklical.

Ker so Besničanje umerlega gospoda, ki je bil ponižen in miren, resnično ljubili in spoštovali, si lahko mislite, da je marsiktera vroča solzica tekla, ko so g. govornik v njegovem imenu se poslovljali od preljubljenih ovčic. Duhovni brat Ignaci! mirno počivaj v Gospodovi domovini, dokler nas ne zedini njegov glas. S.

Iz stare Loke, 28. vinotoka. — 1 — Vem, de marsikteri pričakuje bolj natančnega popisa vesele slovesnosti, ki je bila napovedana v zadnji „Danici“, ko je bila blagoslovljena naša nova cerkev pretečeno nedeljo. Kako, da je v kljub hudemu vremenu le vender velika množica ljudi tudi od bolj daljnih strani se sošla. Kako so prečast. gospod dekan kranjski Jan. Reš v lepi čversti pridigi znanih in nezvanih dobrotnikov spomnovali, — zlasti Premilostnega kneza škofa Jerneja, ki jim je ta cerkev posebno pri serci in so nas lani ravno v nar večji sili zares + knežjim darom podperli. Kako težavna je bila naloga, ki so jo naš domači gospod dekan doveršili z Božjo pomočjo, — ker anali so se zdravja — premoženja in življenja (in zares — menim de po vsi pravici dostaviti smem še to: de deleč — deleč bi se mogel iti mož iskat, ki bi v tem času take reči — s temi pripomočki — pri tolicih opoverah zamogel doveršiti). Tode danes nič od tega! — naj raji kot veselo dopočitnico posrečno dokončanem težavnem delu nekaj iz starega po Notranjskem dobro znanega Hilarjevega modrovanja povem. (Po neljubi zmoti nestavljeni konec prihonjič. Vr.)

Iz Kamnika. Kedar se z dunajske ceste na levo stran pri Terzini zaviješ in vas zadej pušaš, vidiš pred saboj na vse strani cerkvene stolpice, ki pomenljivo proti nebu kažejo. V znožju košate gore zagledaš v sredi na dolgo potegnjene vasi cerkev sv. Miklavža v Podgorju, podružnico dekanijske fare Kamnika.

„Pri vsaki cerkvi je ckrat žegnanje,“ pravi pregovor. V Podgorju bilo je pa letos 30. p. m. prav veselo žegnanje. To nedeljo ob devetih so jim kamniški dekan v. č. gospod Janez Fink Božjo službo opravljali in blagoslovili dva nova oltarja, posvečena prečastiti Mariji Devici obiskovanja in sv. Katarini.

V malo letih se je pri tej cerkvi mnogo popravilo in pre naredilo, tako da je zdaj prav prijazna; nar lepsi kinč sta ji pa nova stranska oltarja, ktera je prav lično izdelal mojster g. Matija Ozbič iz Kamnika.

Iz Maribora, 26. oktobra. (Konec.) Lavantinska škofija je memo svojih sester zlasti v dveh rečeh poostajala: ni imela semeniša za mladenčce, ki se želijo pripravljati za duhovski stan, — in bilo je v njej veliko pomanjkanje samostanov, zlasti ženskih. Zadnji čas se je zacelo boljšati v obeh rečeh.

Že pokojni knez Anton Martin so vpeljali l. 1852 misijonske duhovne in jim pri sv. Jožefu v Celji stanovanje odločili z namenom, da bi se po svetih misijonih in duhovskih vajah keršansko življenje po škofiji veselejšje razcvetalo. — Še pred smertjo so vse naravnali, da so zamogli pretečeno spomlad očetje Franciškani predmetno faro Marije Device v Mariboru prevzeti z namenom, da bi memo farnih opravil zlasti pri bolnikih, pa tudi v spovednici bodi si v mestu ali semenišu pomagali. Ima tedaj naša škofija sedaj dva franciškanska samostana hervaško-kranjske provincije: v Nazarah blizo Gornjega grada, in v Brežcah na hervaški meji, in dva franciškanska hospicija tirolske provincije: v Mariboru in pri sv. Trojici v Slovenskih goricah. Redovniki v Mariboru, pri sv. Trojici in v Nazarah oskerbujejo fare, — oni v Brežcah pa mestne normalne šole. Razun tega ima še v Celji kapucinarski samostan in hospicij zgorej omenjenih misijonskih duhovnov.

Še bolj zapušena je bila naša škofija, kar zadeva ženske samostane, ki naj bi bile mirne zavetja za device, ki želé v duhu evangeljskih svetov Bogú in bližnjemu služiti. V svojih poprejšnjih mejah ni imela celo nobenega ženskega samostana; še le po preselitvi v Maribor smo

našli tukaj podružnico uam iljenih sester, ktere že kakih 14 let mestno bolnišnico oskerbujejo. Veliko so tudi v tej reči pokojni knez si prizadevali, da bi se vpeljale v škofijo šolske sestre, ki bi zlasti po mestih žensko mladost odgojevali pomagale, in še bolj jim je bila ta reč pri sercu, od kar so se bili iz Rima kratko pred svojo smertjo povernili, kjer so jim bili sv. Oče zlasti to skerb prav živo na serce položili. Tako rekoč kakor oporoko so to svojo željo gospejski družbi, ki so jo l. 1860 vpeljali, v svoji poslednji govorici zapustili in tudi 1000 gld. tej družbi poročili. Po dolgih pravdah, hudih overah in mnogih ovin-kih se je ravno te dni tudi ta reč z Božjo očitno pomočjo srečno razrešila. 15. t. m., tedaj ravno na god sv. Tere-zije, ktera je tudi celo svojo življenje v temeljtu novih sa-mostanov darovala, nam je pripeljala prednica graških šolskih sester tri sestre, kterim se bo v kratkem še četrta pridružila, da bi prevzele ubožno rokodelsko šolo gospejske družbe, v kateri se sedaj okoli 100 ubogih dekličev podučuje, opoldne tudi hrano dobiva, 7 sirót pa popolnoma za dek-le odgojuje. 17. t. m. jim je bila šola vpriču milostljivega kneza in škofa, stolnega farmestra in predstojništva gospejske družbe slovesno izročena. Plačevala bo družba sestram 600 gld. na leto, s čimur se bodo sestre preživljale in ob enem tudi za otroke kuhale, kterih vsestransko oskerbovanje pa, kakor dosihmal, družbi ostane. Kakor velik je bil tudi poprej upor liberalne stranke zoper poklic sester, se za-čenja vendar že zdaj tehtnica občnega mnenja na njih stran nagibati. Ze se namreč modri in keršanski možje, med njimi se mora naj poprej imenovati sam mestni župan, resno po mestu pogovarjajo, da bi se tudi mestna javna dekličska šola sčasoma sestram izročila. Začetek je tedaj prav dober in od Boga blagoslovljen; dodeli Bog blagemu početju še veselejši napredek.

Ze večkrat je „Danica“ navdušeno govorila, kako ko-ristna za sedanji čas je bratovšina sv. Uršule, ktere glavni namen je medsebojno podučevanje. Ali bi pa ne bilo za slovenske kraje, zlasti za večje terge in mesta tudi presilno koristno, ako bi se družba šolskih sester, po Tirolskem, Štajarskem in Češkem že tako obilno razširjena, pri nas vpeljala, in nam pomagala izrejati izobraženih, v vseh opravi-lih gospodinstva dobro podučeni in pobožnih gospodinj in mater? To bi bilo toliko lažej, ker šolske sestre po svoji regeleci ne potrebujejo nikakoršne v temeljivne istine, ampak le malo letno nagrado. Da bi se pa zamoglo to zgoditi, ki imajo brihtno glavo, k tej družbi pristopati. Rekel sem, kteri majo brihtno glavo, zakaj vsaka novinkinja mora poprej ko novicijat nastopi, pripravništvo ali preperandijo, kakor vsak drug učitelj, dobro doveršiti, potem se le zamore preoble-čena biti. To pripravno šolo, ki eno leto terpi, doverši v hiši šolskih sester v Gradeu, ter že pri sestrah in s setrami živi. Vsi potroški za to leto znesejo 100 gld. Kar je po-tem še pri vstopu treba za samostansko obleko in perilo, ne znese nad 200 gld. S tako malo dedšino zamore do-seči pobožna deklica prelep poklic, v kterem zamore toliko dobrega storiti Bogu v čast in bližnjemu v zveličanje. Dosihmal ima družba le eno edino Slovenko, ki je zdaj prednica tukaj v Mariboru.

Omenil sem od začetka tudi semenišče za mladenčce. Ze pokojni knez so začeli delati potrebne priprave. Ze več let je bil nek mali začetek v Celji pod imenom „Maksimilijanum,“ in v Mariboru pod imenom „Viktorinum.“ Ze so tudi storili sklep, združiti obojni vstav, le niso se mogli odmeniti, kje potem novo semenišče vstanoviti, ali v Celji ali v Mariboru. Sedanji knez in škof so se odločili za Celje in so tamkaj kupili dostojno hišo v graškem pred-mestju za 28.000 gld., v kateri se sedaj že 38 dijakov iz raznih šol pod vodstvom gimnazijalnega veroznanskega učitelja č. g. Joana Krušica odgojuje; eno edino je še težava; ker je se premalo vstanovne istine, mora velik del odgo-

jencev še nekoliko doplačevati. Vender zaupamo v Boga, da bo ta vstav po milodarih pobožnih dobrotnikov v malo letih dosegel tisto obširnost in dostojnot, ktere želi in po-trebuje naša škofija.

V Novomestu, 16. vinotoka. Odkar se šmarnice tako pridno obhajajo, so jeli ljudje Matere Božje znamenja še posebno staviti, in pa stoječe popravljati in zaljšati. Tudi v našem mestu imamo nektere znamenja, o kterih naj ne-koliko spregovorim.

Če v kako vas pridemo, navadno nahajamo prav lepo ozaljšane znamenja, in to da soditi, da vsaj nekoliko pre-bivavcev je zlo vnetih za lepoto svetih podob, za kar se posebno kmečka mladost obojega spola dostikrat nasproti prekositi poskuša, in to se jim mora v čast šteti. Vem da si, dragi bravec, kristjan, in da imaš navado pred tem in enakim znamenjem se odkriti. Stori tako, pa postojva ne-koliko in pregledujva eno naših znamenj. Obraz Jezusov v naročji Maternem je skoraj malo večji kot Mariin, oči obeh so take, da bi mogel, ako ju pogledaš, vroke gasiti. Simetrije ni nobene. To znamenje je pri zidu, ki je lansko jesen popravljen bil. Kar bilo je v roki in moči zidarjevi, je doveršeno, govorilo se je pa veliko o nekem slavitem malarji, ki bi iz Ljubljane ali od kod imel priti, in na zid izverstno podobo namalati; ali do sedaj so bile to le „pia desideria.“ Da se pa to ni precej takrat zgodilo, so rekli, da lani o tem času ni slo malati, kajti zid še suh ni bil, pa tudi kaj tacega v merzlem letnem času ne gre začeti. Misliti je bilo toraj, da se bo tim gotoveje zgodilo letošnje poletje, čim lepši bili so letošnjega poletja dnevi. Pri vsem tem pa je, kakor je bilo. Namen teh verstic pa ni noben drugi, kot ta, da bi se pred ko je moč lepa podoba napravila. —

Pojdiva nekoliko naprej, in postojiva pred kamnito po-dobo tudi Materi Božji v čast postavljeno. Stoji na precej visokem kamnitem stebru. Postavljena je bila, kakor pra-vijo, ob času kuge, na mestu, kjer je nekaj stala cerkev sv. Barbare. Podoba je čedna in ji ni nič reči, ali spre-dej pred podobo, kjer o sv. Telesu altar napravijo, je ne-kak obzidan kot, ki nima nikakoršne podobe, najmanj pa, da je to prostor za altar. Le o sv. Telesu se zakrije o-krusen zid, drugekrati pa je vsemu in vsakteremu od-pert. Ako je leta podoba postavljena v spomin, ker je bila na prošnjo Marije Device kuga nehala, se ljudje premalo hvaležne skazujejo, če družega ne privošijo v čast Materi Božji kot nektere dni v tednu malo olja, za lepoto in zaljšanje kraja pa se nihče ne zneni. Dalo pa bi se tako lepo napraviti, da bi veselje bilo gledati, ker med drevjem lepo ozaljšana podoba bi stala kot v raju. Naj željo spodobno izrecem, da je gotovo čez veliko let enkrat čas, tudi tej podobi kakega zdravnika oskerbeti.

Naj še omenim podobe sv. Janeza Nep. pri mostu. Ta se vsaj enkrat v letu veseli praznika, in kapelica nje-gova vsaj nekaj časa ozaljšana oči memogredočega nase vabi. Tu je navada o sv. Janezu, da se tej podobi kape-lica popravi in ozaljša; po vodi v olepsanih čolnih se vo-zijo pevci, strel in ognji pa zaznamujejo zvezde, ktere so krog glave v Moldavo verženega sv. Janeza se svetile. Ceravno sv. Janez za tako posvetno slavljenje toliko ne mara; vendar pa to nekako čišenje in spoštovanje kaže, ker, kakor se le dá, se slovesno ta dan praznuje. Kaj tacega se jim bo gotovo v čast štelo.

Bravci, posebno v našem mestu, naj ne mislijo, da so to zabavljive besede, temuč kar je prav, se smé želiti. Tudi svetnikom se mora dati, kar svetnikom gré. F.

Iz zapadnih strani. (Smešna pa resnobna.) Kakor več ali manj skorej povsod, se nahajajo tudi tukej po naši okolici tisti ponočnjaki, k z vednim vpitjem in ro-govljenjem miru in pokoja ne dajo ter z divjaškim svojim obnašanjem večkrat same sebe in druge nesrečne storé. Hvala in čast tebi, „Zg. Danica,“ da jih pri vsaki prilož-

nosti nevtrudljivo svariš in po okolišinah tudi ojestro grajaš. Ker pa o tej reči ni lahko zadosti rečenega, naj ti še eno prigodbo povem. Trije so tukaj v eni vasi pervaki v ponočevanju, ki menda le po redkoma pod lastno streho spijo in po noči vse okna treh sosesk ovohajo. (V svinjak s tacimi zanikerneži!) Velikokrat so jih že drugi iz ljubosumnosti našeskali, pa vse zastoj. Te dni so se le skupili, kar so dolgo iskali. Prišli so enega večera na nek vert pod okno, da bi nespametne deklne motili in se pomenkovali z njimi. Hišni hlapec pa, ki je bil na-nje jezen, jih je opazoval in ker je vidil, da jim ni kos, si drugo izmislil. Žandarme gre namreč klicat in jim reče, da na vertu njegovega gospoda trije tatovi kradejo. Žandarmi so hitro prenarad, pridejo, jih zgrabijo in v senčno luknjo kot tatove odpeljejo. Kaj ne, da se jim je prav zgodilo?

Da bi vendar žandarmi tudi take potepuhe in tatove lovili! Če ravno časnega blaga ne kradejo, kradejo pa velikokrat čast, poštenje, dušno lepoto in mir nedolžnim deklicam, kar je milijonkrat več vredno, kakor nekteri grojzdi s tertu.

Dr. K...

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Sedanji svet svojo lastnijo posebno s tem zaznamuje, da v vsih rečeh iše priti resnici do korenine: samo pri veri, ki je gotovo naj tehtniši reč, dela izjemo, ker tukaj mu ni nič za resnico, temuč brez daljnega pomislika tirja vsem enako pravico, bodi-si resnica ali zmota. Vera je sedanjemu svetu stranska reč. Časniki na pr. se štulijo, da enako delajo za samosvojnost vsih vér, kakor bi bile vse enako dobre in resnične: naposled pa večidel pokažejo, da njih želodec vse druge verstva že še prekuha, le samo katoliška vera jih nezmerno teži, akoravno ji toliko sto- in stoletij neoverzljivo pričevanje daje: „Ti sama imaš resnico!“ Tedaj, resnico v slovnici, resnico v natoroznanstvu, resnico v zgodovini itd.: v veri pa kar je komu drago! Ali to ne kaže, da smo pod klobukom zgoli posvetnosti ali materializma? Še neverski modrijani so se pečali za prihodnost; sedanji pa le samo za sedanost! Zakaj pa se katoliški Cerkev pravica ne privoši, zakaj se njena resnica ne spozná? Zavoljo čoka žlezastega mesa, ki ga prava cerkev ne pusti emancipirati in nad duha povzdigniti. Tako djanje namreč je sužnost, ktere pa katoliška Cerkev ne spozná: ona je prava učenica prostosti, in njeni otroci so svobodni, ako živijo po njenih naukih. Kdo pa je naj večí suženj? Satan, ki je v verige večne teme vklejen, in pa njegovi beriči: freimavrarji; potlej teh beriči: lažljivo-liberalni časnikarji, — nadalje zopet teh sužnji: njih plačevavci in strastni bravelci, in pa vsi: „kteri strežejo mesu po njegovem poželenji.“

Mir med Avstro-Prusijo in Danijo je sklenjen 20. vintoka. Šlesvik, Holštanj in Lauenburg, plačajo 29 milijonov terdinov, nekaj danskega dolga in še marsikaj družega, da so rešeni Danije. Kdo bo pa njih gospodar zanaprej, to še ni obdelano.

Francoska duhovšina si posebno prizadeva, da bi se Rim ne izdal Viktor-Emanuelu. Neka zlo razširjena kujižica pravi: „Če Napoleon III danes iz Rima vzame vojašino, jutri ni več cesar? Ste bili kterikrat v naših cerkvah? Ste li vidili, kako v vsaki stoji kupa za papeževe darove itd.?"

Na Danaju se dostikrat bere tudi o samomorih ženskih poslov. Ni čudo, ker neki časnik pripoveduje, da ga ni skoraj ženskega posta dobiti, da bi ne imel kake vlačugarske zaveze.

V Levovu je greško-katoliški vikši škof Litvinovič zastran klečanja pri sv. maši do gimnaz. katehetov razpis poslal, v katerem je rečeno, da poklekovanje je kersanska šega, ki izhaja od Kristusa, apostelnov in prvih kristjanov, in ki je v navadi na Jutru in na Večeru. Med drugim določuje razpis, kdaj je poklekniti, in gimnazijskim

katehetom je pod naj terši odgovornostjo zapovedano, da naj mladost zastran obnašanja med sv. liturgijo podučijo in naj ne terpijo, da bi se zoper to šego delalo. (Lembg. Ztg.)

V Rimu, kakor je že znano, bo čez 10 dni, to je, 20. t. m. častitljivi jezusovec o. Peter Kanizij za zveličanega razglašen. O. Boer ju prinesel eno roko tega služabnika Božjega iz Švica, in le-tá bo v jezuitovski cerkvi izpostavljena.

V Parizu se zbira pod predsedništvom mlisp. de Segur-a nova družba in prid katoliških Poljakov. Njen namen je: poljski narod katoliški Cerkvi zvest in vdan ohraniti. Družniki plačujejo po 5 frankov na leto.

V Skocii je l. u. m. umerl znani pasionist Spencer, brat lorda tega imena. Spencer je izmed naj plemenitniših angleških deržin in je bil pred nekaj časom iz protestanstva prestopil v katoliško Cerkev. Kraljica Viktorija, ki ga je v mladih letih vidila na svojem dvoru, ga je želela viditi tudi v redovni obleki, kar se je o neki priliki res zgodilo.

Pri San-Francišku v Kalifornii je imel od 10. do 24. mal. serp. O. Laufhuber S. J. misijon, pri katerem je 12 drugovercev prestopilo v katoliško Cerkev. Ljudje, ki dolge leta niso bili več pri spovedi, so se spravili z ljubim Bogom, do 3000 jih je prejelo Kruh življenja. Prav veliko rudnikarjev je na milje daleč prišlo. — Tako se godi povsod, kjer je misijon, ki ima poseben blagoslov za spreobranje grešnikov od Boga. Sej grešnika vsacega njegova butara teži in ko jo odloži, ne vzal bi je zopet nase, ko bi mu kdo ponudil zlatih hribov. Tudi pri nas so taki, ki jih grehi tlačijo: premagajte in spovejte se, bote vidili, kako lepo je brez greha biti! —

Na Kitajskem rovarstvo počema. Rovarjem, ki se kličejo „Tajpingi,“ je s pomočjo anglo-francosko vzeto veliko mesto Naukin in druge glavne mesta onlotnega cesarstva, ki so jih imeli od l. 1853 v posestvu. Na poganjanje francoskega poslanca v Pekinu se kristjanje v nobenem kraju kit. cesarstva več ne preganjajo in kinska vlada je ukazala, kristjanom vse ugrabljene reči poveriti. „Cesarovič Kong“ nejevernik, ki je zapovedal to povračitev, bi zamogel ver-ke levite brati marsikterim ministrom nekterih evropskih deržav, kteri se imenujejo kristjanje, in ne da bi povernili cerkvi ugrabljene dobrote, ji grabijo in prodajajo še to malo, kar ji je ostalo, pravi „Armonia.“

Lesniki, jabelka in lesnik“ c.

Viktorija, angleška kraljica, je vlade sita, trudna in bolna in rada bi jo otrsela v prid kraljeviča Galeškega; ali starina Palmerston in drugi vladniki ne pusté, ker boje se mlade in gorke kervi kraljevičeve. — Nekolikega rovarstva v Furlanii se nihče bolj ne boji, kot lahí sami v Torinu, češ, da Avstriji utegne to vzrok biti, da pogleda, kaj se ondi dalje godi, ker ni mirú; Italija pa kratko in malo ni v takem stanu, da bi se mogla z Avstrijo poskušati. — Anglija bo v kratkem mehikansko cesarstvo priznala in svojega poročnika tje poslala. — Napoleonovemu kongresu je pri shodu dveh cesarjev v Nici neki do čistega spodletelo, in car da je bil premerzel za Napoleona. Te zunanjosti pa vender niso nikakoršna pričá, če sta imela velika gospoda merzle ali gorke roke: to bo sad pokazal. — Dr. Wittelshöfer, ki je usmiljene sestre v Neudorfu obrekoval, je obsojen na en mesec v ječo, in za 20 gold. kaznjen. — Kdo je zadovoljin s pogodbo 15. kim. med Francijo in Italijo? ... Garibaldi ne, Macini ne, rovarji sploh ne, katoličani ne, nekatoličani ne, naj berže Viktor Emanuel tudi ne, pa se Napoleonu boji povedati. Na zadnje ostane le samo Napoleon III, kteremu sije iz nje tudi dobiček, morebiti ravno iz padca Viktor-Emanuelovega. — V Carigradu izhaja zdaj 33 časnikov, 8 v turškem jeziku, 3 v francoskem, 1 v angleškem, 5 v greškem, 9 v armenskem, 4 v bulgarskem, 1 v hebrejskem, 1 v arabskem, 1 v perzijanskem in 1 v nemškem jeziku.

Dobrotni darovi.

Za Riharjev spominek. — G. J. Z. 2 gold. — G. d. L. V-a 2 gld. — 2 hvaležna učenca 2 gold. a. v. — G. fajm. Bl. Potočnik 2 gold.
 Za misijon gosp. Fr. Pirca. G. M. Zapoški 2 gold.
 Za afrikanški misijon. Dve devici 2 gold. sr. gospa Marija Mozer. 1 gold.
 Za pogorelce v Mehovem. Neki dobitnik 10 gl.

— g - k 5 gl. — G. M. Zapoški 1 gl. (Op. Denar je že poslan. Pogoreleci so neki v veliki revšini in pomoči močne potrebni. Vr.)

Pogovori s gg. dopisovarci.

Nekaj sicer težko odložljivih spisov mora zavolj zadrege s prostorom čakati; naj ne zamerijo gg. pisavci.
 Darovi za sv. Očeta se bodo v kacik 5—6 dneh v Rim poslali. (Nazn. darov prih. dalje.)

Darovi za sv. Očeta.

— „Darujemo drobtinice v blagor presvetlega papeževega prestola in v čast matere našo katol. cerkve: v bankovskih listnicah 5. gld.; peteri otročički iz svoje domače hranilnice v srebru 3 gld.“ (Bog daj, da bi se jim hranilnica prav obilno napolnila in bogato narasla, ker so s tem darom tako lepe serčica razodeli! Vr.) „Ponižno prosimo za žegen božji!“ Neka kršćanska deržina. — „Spoštujem skalo, na katero je zidana katoliška Cerkev“: 30 gold. a. v. (Vmes 10 gld. v sr.) — „Od sv. Petra nasledniku sv. Petra: 2 gld. 50 kr.“ — „Blagoslov od sv. Očeta, zlasti za zadnjo uro!“ cekin za 10 frankov. — Na Vaš blagoslov, sv. Oče! daj in ohrani mi Bog ljubo zdravje: b) 2 gld. 32 kr. — Duhoven A. St. 3 gld. — Duhoven J. Br. 3 dvajsetice. — „Dva brata!“ „Sv. Oče, blagoslovite naj!“ 2 ces. cekina. — 26. vinotoka: „Da sovražnike sv. Cerkve ponižáš, te prosimo, o Gospod!“ 1 tol. za 2 gld. st. d. — V dober namen neka ženska 50 kr. — „Akoravno mi je v preteklih časih v D. revšina mnogokrat kosti glodala, se je ta cekin ubranil vsi sili, kakor bi bil vedel, da je za kaj imenitnejšega odločen; naj tedaj roma v Rim, me deležnega storiti blagoslova, ktereга bodo po mojem upanju kranjski duhovšini podelili: 1. ces. cekin. — G. J. D—č, duh. pomč.: 1 ces. cekin. — „Naša duša čaka Gospoda; ker On je naš pomočnik in varh“ (Ps. 32, 20.): 1 tol. za 2 gld. st. d. — Za srečno zadnjo uro neka ženska 50 kr. — Neka dobra duša, da bi se sovražniki sv. Cerkve spreobrnili, 2 gld. — „Za očetovo zdravje“ 1 gld. 20 kr. — 27. vinotoka: Za blagoslov, da bi mogli sveto živeti in srečno umreti, dve devici 5 gld. — „Za sv. blagoslov“ 35 kr. — G. J. L., fajmošter na Dolenskem, 10 gld. — Dve keršeniči „prosi sv. Očeta za sv. žegen“ 3 gld. sr. — Gospodinja prosi blagoslova zase in za deržino: 5 gld. sr. — G. K. F.: „Sv. Oče! na molitve Vaše ino klice — naj prav vladam svoje ovčice“: 2 gld. 20 kr. sr. (vmes 2 dvajsetici) in 2 gld. v pap. — „Pro exaltatione S. Ecclesie catholice et apostolice“: 1 ces. cekin. — Mala Ančika 2 dvajsetici: „Da bodo sveti Oče za mene molili.“ — G. dekan Igu. H. 10 gld. — G. Rih. Fr. 10 gld. — G. Lor. R. 3 gld. — G. Mat. Sm. 2 gld. — Iz Polhovega gradca 14 gld. (vmes 4 gld. sr.) — 28. vinotoka: G. J. Gn.: „Sprosite mi, sv. Oče, dar prave modrosi!“ 3 gld. sr. — Mica D.: „Za spoznanje same sebe“: 1 gld. sr. — Mina M.: „Za poterpežljivost: 1 gld. — „Sancte Pater, quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret Te; — ast — forti animo esto in proximo enim est auxilium Illius, cujus regni non erit finis“: 20 gld. J. St., sacerdos. — G. J. St. b.: 5 gld. — G. fajm. L. G. 2 gld. — „Prosite mi, sv. Oče, za stan, v katerem bi se naj lažje in naj gotovši zveličal. Bog daj zmago sv. Cerkvi zoper njene sovražnike; pa tudi nam duha prave pokore, vsim grešnikom spreobrnjenje in odpusenje grehov, rešenje ubogim dušam v vicaš.“ A. J., samost. hlavec v L. 3 gld. — 29. vinotoka: (Na vse zgodaj) 10 gld.: „Sv. Očetu za prežico.“ — Deržina prosijoča blagoslova za zdravje otrok na duši in na telesu: 3 tol. po 1 gld. — Neka deklica: „Sveti Oče! blagoslovite me, da Jezusu zvesta ostanem“: 1 tol. za 1 gld. — „Majhen darček, pa prav iz serca, ker okolišine več ne dopustijo“: 2 gld. G. J. V. — „Da bi tudi Slovenci sv. Očetu v Rimu na pomoč prihiteli!“ G. M. Sk., duh. dom. a) 2 gld. in b) 3 gld. — „Edini zlati denarček, ki ga premorem: podložni sin nar boljšemu Očetu v priprošnje za stanovitnost v dobrem in srečno zadnjo uro“: 1 cekin za 20 frankov. — Neka žena iz Vodiške fare, ktera želi, da bi sv. Oče Pij dali apostolski blagoslov nji in vsi hiši: 1 ces. cekin. — Sprejmite za sv. Očeta 1 tol. za 2 gld. st. dn. V. B. — Od neke osebe 1 gld. sr. — Neka dobra duša 2 rumenjaka: Sv. Oče, blagoslovite jo obilno! — „Sv. Oče! blagoslovite našo deržino!“ 1 gld. — Neimenovana prosi za sv. blagoslov in daruje 2 gld. 20 kr. sv. Očetu. — Da levica ne vé: 4 ces. cekine. — „Blagoslovite nas, sv. Oče! na duši, pa tudi na telesu“: A. F. 1 ces. cekin. — Mala čedica sv. Pl. in njen pastir 1 [tol. za 2 gld. st. dn.: „Da bi sovražniki sv. Cerkve svojo zmozo spoznali“ — 30 vinotoka: „Sv. Oče! blagoslovite svoje-ga Janeza, ki Vas serčno ljubi“: 1 cekin za 20 frankov. — Tri deklice prosimo sv. Očeta za sv. blagoslov, da bi mogle voljo Božjo vselej zvesto spolnovati in v službi Božji stanovitne do smerti ostati“: 1 gld. 50 kr. — „Darujem 50 kr. sv. Očetu in prošim blagoslova, da bi z materjo in sestro vred Bogú zvesto služila in v milosti Božji umerla.“ — 31 vinotoka. Neka dobra oseba 35 kr. — iz Škofje Loke a) dobre dušice 1 ces. cekin., 2 gl., in 2 dvajsetici v sr.: „Da bi nam sv. Peter nebeske vrata odperl.“ — Iz Škofje Loke b) 12 gl. 15 kr. (vmes 4 srebr. petice st. d.); „Nekteri Ločani sv. Očetu vdani, skažejo rimskemu papežu s tem darčkom svojo djansko ljubezen, ter prosijo za Njih očetovski žegen, za spreobrnjenje grešnikov, posebno tistih slepic, ki se s s— motijo.“ — Trije dobitniki sv. Očetu za blagoslov v njih stanu 3. gold. — Gosp. fajm. Anton Č.— 5 gld. — Marija Lončar 3 gld. — Neža Šmalec 50 kr. — G. Jan. V. fajm., 1 tolar za 2 gld. st. d. — G. Jož. St., kapl., 1 tolar za 2 gld. st. d. — G. Val. L. — kapl. v R. 1 ces. cekin za 4 gld. 30 kr. st. d., 7 dvajsetic, 3 nove avstr. tolarje po 1 gld. — G. fajm. in dekan S. V v R. 1 cekin za 9 gld. st. d. in 1 tol. za 2 gld. — G. J. M. fajm. na T. 2 križevaka po 2 gld. 12 kr. st. d. in 5 gld. v papirji. — „Benedic, sv. Pater! pusillo gregi!“ 5 gld. — Blagoslovite, sv. Oče, svojega sina, ki želi, da bi bili kmali rešeni vsih svojih sovražnikov: 1 gld. sr. — Keršeniča: Blagoslovite me, sv. Oče, da bi mogla pobožno živeti: 1 gld. — 1. listopada. Dve devici prosijoči sv. blagoslova darujete sv. Očetu 7 gold. — Za sv. Očeta Pija: „Da bi Bog našo Kranjsko v čisti, terdni sveti veri ohranil!“ 10 gld. — 2. listopada. Šentgotharska fara pri Trojanah pokloni malo darilce sv. Očetu Piju IX.: 10 gld. 50 kr. a. v. in prosi Njih blagoslova. — Lipovšekova hiša za blagoslov sv. Cerkve 6 gld. 50 kr. — G. z G., duhoven pastir in neke pobožne duše sv. Očetu, posebnemu častivcu Marije Device: 2 cekina, 1 gold, srebra avst. velj. 1 dvajsetico, 50 kraje., prosijoči blagoslova in priprošnje pri Mariji Devici.